

Nke Nke Asatọ bụ nke Asaa ahụ—Nọmba Abụọ

Alaeze nke Amụma Akwụkwọ Nsọ

Jeff Pippenger

2023-09-15

N'isiokwu gara aga anyị kọwara na ndị Millerite enweghị ike ihu Rom karịa naanị Rom ndị ọgọ mmụọ na Rom papal, ọ bụ ezie na ha tulerere ọdịiche dị n'etiti ike abụọ ahụ. N'ebe ndị Millerite nọ, ọdịiche dị n'etiti Rom ndị ọgọ mmụọ na Rom papal emeghị ka ha ghọta na Rom papal bụ alaeze nke ise nke sochiri alaeze nke anọ, ya bụ Rom ndị ọgọ mmụọ. Mgbe ndakpọ olileanya nke 1844 gasiri, Sister White kpọrọ ike atọ nke Mkpughe isi nke iri na abụọ na nke iri na atọ: dragon ahụ dị na isi nke iri na abụọ, mgbe ahụ papacy, dika anụ ọhịa ahụ si n'oké osimiri pụta n'isi nke iri na atọ, nke United States sochiri ya dika anụ ọhịa ahụ si n'ala pụta. Mgbe e toro ntọala ahụ, Onyenweanyị meghehere ihè banyere njikọ ugboro atọ nke dragon ahụ, anụ ọhịa ahụ, na amụma ụgha, nke dị na isi nke iri na isii nke Mkpughe na-eduga ụwa gaa Armageddon.

“Akara amụma nke a na-ahụ ihe nnọchianya ndị a n'ime ya malitere na Mkpughe 12, ya na dragon ahụ nke choro ibibi Kraịst n'oge a mụrụ Ya. E kwuru na dragon ahụ bụ Setan (Mkpughe 12:9); ọ bụ ya kpaliri Herod ka o gbuo Onye Nzọpụta ahụ. Ma onye ọrụ Setan bụ isi n'ihu agha megide Kraịst na ndị Ya n'ime nari afọ mbụ nke Oge Ndị Kraịst bụ Alaeze Ukwu Rom, nke okpukpe na-ekpere arụsị bụ okpukpe na-achi n'ime ya. Ya mere, ọ bụ ezie na dragon ahụ, n'echiche mbụ, na-anọchite anya Setan, ọ bụkwa, n'echiche nke abụọ, ihe nnọchianya nke Rom na-ekpere arụsị.”

“N'isi nke 13 (amaokwu 1–10) a kọwara anụ ọhịa ọzọ, ‘dị ka agụ,’ nke dragon ahụ nyere ‘ike ya, na ocheeze ya, na nnukwu ọchịchị.’ Akara a, dika otutu ndị Protestant kweere, na-anọchi anya papacy, nke nọchiri ike ahụ, na ocheeze ahụ, na ọchịchị ahụ nke alaeze Rom oge ochie jidere n'oge gara aga. Banyere anụ ọhịa ahụ yiri agụ, a na-ekwuputa, si: ‘E nyere ya ọnu nke na-ekwu okwu ukwu na nkwalu... O wee meghee ọnu ya n'nkwalu megide Chineke, ikwulu aha Ya, na ụlọikwu Ya, na ndị bi n'eluigwe. E nyere ya kwa ime agha megide ndị nsọ, ma merie ha: e nyekwara ya ike n'elu agburu nile, na asusu nile, na mba nile.’ Amụma a, nke foro nke nta ka ọ buru otu ihe ahụ na nkowa nke mpi nta ahụ dị na Daniel 7, n'enweghị mgbagha ọ bula na-atụ aka na papacy.”

“E nyere ya ike ka ọ nọgide ọnwà iri anọ na abụọ.’ Ma, ka onye-amụma ahụ kwuru, ‘Ahuru m otu n'ime isi ya dika a ga-asị na e meruru ya ruo ọnwu.’ Ma ọzọ: ‘Onye na-eduba mmadu n'agha-nloro ga-ala n'agha-nloro: onye ji mma-agha gbuo mmadu aghaghị iji mma-agha ka e gbuo ya.’ Ọnwà iri anọ na abụọ ahụ bụ otu ihe ahụ dika ‘oge na oge dị iche iche na nkewa nke oge,’ afọ atọ na okara, ma ọ bụ ụbọchị 1260, nke Daniel 7—oge nke ike papal ahụ ga-emegbu ndị nke Chineke. Oge a, dika e kwuworo n'isiakwukwo ndị bu ụzọ, malitere na ọchịchị kacha elu nke papacy, n'afọ A.D. 538, ma kwusị na 1798. N'oge ahụ ka ndị agha France jidere poopu ahụ n'agha-nloro, ike papal ahụ natara ọnya ọnwu ya, ma amụma ahụ mezuo, ‘Onye na-eduba mmadu n'agha-nloro ga-ala n'agha-nloro.’”

“N’oge a, e webatawo ihe nnọchianya ọzọ. Onye-amụma ahụ sirị: ‘Ahurū m anụ ọhịa ọzọ ka ọ na-apụta n’ala; o nwekwara mpi abuo dī ka nwa aturū.’ Amaokwu nke 11. Ma ọdịdị anụ ọhịa a ma ụzọ o si bilie na-egosi na mba ahụ ọ na-anọchi anya ya adighi ka ndi e gosiputara n’okpuru ihe nnọchianya ndi bu ya ụzọ. E gosiputara alaeze ukwu ndi ahụ nke chiworo ụwa nye onye-amụma Daniel dika anụ ọhịa na-eri anụ, ndi biliri mgbe ‘ifufe anọ nke eluigwe na-akpaghasi n’elu oké osimiri ukwu ahụ.’ Daniel 7:2. N’Mkpughe 17, mmuo ozi kowara na mmiri na-anọchi anya ‘ndi mmadu, na igwe mmadu, na mba di iche iche, na asusu di iche iche.’ Mkpughe 17:15. Ifufe bu ihe nnọchianya nke ogo na esemokwu. Ifufe anọ nke eluigwe na-akpaghasi n’elu oké osimiri ukwu ahụ na-anọchi anya ihe oyiyi ndi ahụ di egwu nke mmeri na mgbanwe ochichi, bu ndi site na ha ka alaeze di iche iche rutere n’ike.”

“Ma a huru anụ ọhịa ahụ nwere mpi di ka nke nwa aturū ka ọ ‘na-ariputa n’ala.’ Kama ikwatu ike ndi ọzọ jiri guzosie onwe ya ike, mba ahụ nke a na-anọchi anya ya ga-aputa n’okèala e biri na ya mbu, ma too nwayoo nwayoo na n’udo. Ya mere, ọ pughi iputa n’etiti mba di iche iche juru eju ma na-alu ogo nke Uwa Ochie ahụ—oke osimiri ahụ na-eme mkpotu nke ‘ndi mmadu, na igwe mmadu, na mba, na asusu di iche iche.’ A ga-achoriri ya na Kontinenti Odida Anyanwu.”

“O bu alaeze gini n’ime Uwa Oheru ka n’afọ 1798 no na-ebili elu n’ike, na-egosi nkwa nke ume na idi ukwu, ma na-adota uche nke uwa? Itinye ihe nnọchianya a n’oru anaghi ekwe ka e nwee ajuju obula. Otu mba, ma naani otu, kwekoro n’ihe e ji mara amuma a; ọ na-atu aka n’enweghi mgbagha ọ bula na United States of America. Ugboro ugboro ka ndi oka okwu na ndi odeakuko ihe mere eme jiri, n’amaghi ama, were echiche ahụ, ọ foro nke nta ka ọ burukwa kpomkwem okwu nke onye dere ihe nsọ ahụ, kwaaa ibili na uto nke mba a. A huru anụ ọhịa ahụ ka ọ ‘na-aputa n’ala;’ ma, dika ndi ntughari si kwuo, okwu a a sughariri ebe a dika ‘na-aputa’ putara n’ezie ‘ito ma ọ bu ipulite elu dika osisi.’ Ma, dika anyi huworo, mba ahụ aghaghi ibili n’ogbe nke ndi mmadu ebibeghi na mbu. Otu odeakwukwo a ma ama, mgbe ọ na-akowa ibili nke United States, kwuru banyere ‘ihe omimi nke opupu ya site n’efu,’ ma si: ‘Dika mkpuru a kuru nwayoo nwayoo, anyi toro buru alaeze ukwu.’—G. A. Townsend, *The New World Compared With the Old*, page 462. Otu akwukwo akuko Europe n’afọ 1850 kwuru banyere United States dika alaeze ukwu di itunanya, nke ‘na-aputa,’ ma ‘n’etiti nkiti nke uwa na-agbakwunye kwa ubochi n’ike ya na nganga ya.’—*The Dublin Nation*. Edward Everett, n’okwu oha o kwuru banyere ndi Pilgrim bu ndi toro ntoala mba a, siriri: ‘Ha o na-achọ ebe zoro ezoro, nke na-adighi akpasu iwe n’ihi amaghi ama ya, ma burukwa nke di nchebe n’ihi idi anya ya, ebe obere uka Leyden puru inu uto nnwere onwe nke ako na uche? Lee ogbe ndi ahụ di ukwu nke, n’ime mmeri nke udo, ... ha buuru okoloto nke obe gafee!’—Speech delivered at Plymouth, Massachusetts, Dec. 22, 1824, page 11.”

“O nwe-kwa-ra mpi abuo dika nwa-aturu.’ Mpi ndi ahụ di ka nke nwa-aturu na-egosi nwata, idi ocha, na idi nwayoo, ma ha na-anochi anya n’uzo kwesiri ekwesị agwa United States mgbe e gosiri ya onye-amuma ahụ dika nke ‘na-aputa’ n’afọ 1798. N’etiti ndi gbara oso ndu bu Ndi Kraist ndi mbu gbapuru gaa America ma choo ebe mgbaba puo n’ime mmegbu nke eze na enweghi ndidi nke ndi ukochukwu, e nwere otutu kpebiri iwulite ochichi n’elu ntoala sara mbara nke nnwere onwe obodo na nke okpukpe. Echiche ha nwetara onodu n’ime Nkwuputa nke Nnwere Onwe, nke na-ekwuputa eziokwu ukwu ahụ na ‘a muru mmadu niile ha nhata’ ma

nyekwa ha ikike a na-apughị inara ha nke ‘ndu, nnwere onwe, na ichuso obi uto.’ Ma Iwu Iwu Obodo ahụ na-ekwe nkwa nye ndị mmadụ ikike nke ijichị onwe ha, site n’itolite na ndị nnọchi anya a họtara site na ntuli aka nke ndị mmadụ ga-eme iwu ma lekota mmejuputa ha. E nyekwara nnwere onwe nke okwukwe okpukpe, ebe a na-ekwe ka onye ọbụla fee Chineke ofufe dika olu akọ na uche ya si duzie ya. Ochichi onye kwuo uche ya na Protestantism ghorọ ukpuru ndi bu isi nke mba ahụ. Ukpuru ndi a bu ihe nzuzo nke ike ya na iga nke oma ya. Ndi a na-emegbu emegbu na ndi e wedara n’ala n’ime Kristendom niile eleela ala a anya site n’omijiko na olileanya. Otutu nde mmadu achowo iru n’akuku mmiri ya, ma United States ebiliwo ruo n’onodu n’etiti mba ndi kacha nwee ike n’uwa.”

“Ma anu-ohia ahụ nke nwere mpi di ka nke nwa aturu ‘kwuru okwu di ka dragon. O na-emekwa ike nile nke anu-ohia mbu ahụ n’ihu ya, ma na-eme ka uwa na ndi bi n’ime ya fee anu-ohia mbu ahụ, onye e gworo onya onwunwa ya; ... na-asị ndi bi n’elu uwa ka ha meere anu-ohia ahụ onyinyo, nke nwere onya site n’mma-agma, ma di ndu.’ Mkpughe 13:11–14.” The Great Controversy, 438–441.

Akuku Akwukwo Nso ahụ na-egosi na isi nke iri na abuo na nke iri na ato na-akowaputa dragon ahụ, anu ohia ahụ, na onye amuma ugha ahụ, bu ike ato ndi ahụ di na Mkpughe iri na isii nke na-eduba uwa gaa Hamagedon. Ike ato ndi ahụ nke o bula nwere isi puru ichi nke ya nke na-ekpuchi otu akuko amuma ahụ kpomkwem. Amaokwu isii ikpeazu nke Daniel iri na otu na-amalite site n’okwu ndi a, “Ma n’oge ogwugwu,” nke bu afọ 1798. Mgbe ahụ, amaokwu isii ahụ na-akowaputa mmeghari ikpeazu nke ochichi popu ruo mgbe, n’amaokwu mbu nke Daniel iri na abuo, Maikel biliri oto, oge nnwale mmadu emechie, ma webata oria asaa ikpeazu ahụ. N’amaokwu nke iri ano na ano nke isi nke iri na otu, ozi nke oge ahụ nke na-eme ka ochichi popu wee were iwe ma malite ogbugbu ahụ nke obara juru, nke na-eme kpomkwem tupu oge nnwale emechie, ka e gosiputara ya dika “akuko si n’owuwa anyanwu na si n’ugwu.”

Ozi sitere n’owuwa anyanwu na ugwu na-anochi anya ozi ido aka na nti ikpeazu, n’ihi na a na-ekwusa ya ozugbo tupu Maikel ebili. O bu ozi nke mmuo-ozi nke ato ka a na-ekwusa n’oge iwusara Mmuo Nso. Daniel gosiputara ozi ahụ dika nke nwere akuku abuo. Ozi nke “ugwu” nke na-akpasu ochichi papa iwe bu ozi na-akowaputa “eze nke ugwu” dika ike ochichi papal, ma ozi nke “owuwa anyanwu” bu ozi nke umu nke owuwa anyanwu, nke bu Islam. N’ezie, o nwekwara ihe ndi ozo di mkpa o putara, ma owuwa anyanwu bu akara nke Islam, ma onye-emegide Kraist bu adigboroja nke ezi Eze nke Ugwu. Ozi nke mmuo-ozi nke ato, nke na-adọ aka na nti megide inata akara nke eze nke ugwu (akara nke anu ohia), na-adokwa aka na nti na Islam ga-awakpo n’oge ahụ iko ajo omume juputara maka United States, ma United States na-eme ka iko ajo omume ya juputa na iwu ubochi Sonde.

Mkpughe iri na ato, malite n’amaokwu nke iri na otu gaa n’ihu, na-akowa otu akuko amuma ahụ kpomkwem, o malitekwara n’oge ogwugwu na 1798.

“O bu oha nke Uwa Ohuru ka n’afọ 1798 na-ebili n’ike, na-enye nkwa nke ike na idi ukwu, ma na-adota nlebara anya nke uwa? Iji akara ngosi a eme ihe adighi ekwe ka e nwee ajaju o bula. Otu mba, ma o bu naani otu, na-emezu nkowa amuma a; o na-atu aka n’enweghi mgbagha o bula n’ebe United States of America no.” The Great Controversy, 440.

A na-ekpuchi otu akuko amuma ahụ n'Ozi Mkpughe iri na atọ amaokwu iri na otu ruo iri na asatọ dika e si kpuchie ya na Daniel iri na otu amaokwu iri anọ ruo iri anọ na ise. Dika o dikwa n'amaokwu ndi di na Daniel, akuko banyere oru United States na-agwu na mmechi nke oge amara ka United States na-amanye uwa ka o nabata akara nke anu ohia ahụ. Mgbe ahụ, dika o di na Daniel iri na otu, a na-eweta ozi nke oge a n'isi nke iri na anọ. O bu otu nhazi ahụ n'ebe akuko Akwukwo Nso abuo ahụ nọ, ewezuga na amaokwu Daniel na-akowa omume ndi popu, ebe Ozi Mkpughe iri na atọ na-egosi oru United States. Site n'ahiri abuo ahụ anyi na-achoputa na isi nke iri na asaa nke Ozi Mkpughe na-ekpuchi otu akuko ihe mere eme ahụ kwa, ma na-emesi oru nke dragon ahụ ike, nke a na-anochi anya ya dika ndi eze iri, ndi bu Mba Uwa Jikoro Onu. Isi atọ ndi a a tulere, ahiri n'elu ahiri, na-akowaputa oru dragon ahụ, anu ohia ahụ, na onye amuma ugha ahụ, ndi n'isi nke iri na isii na-eduga uwa gaa Amagedon; ya mere, o di mkpa na Jon na-eme ka anyi mata na mgbe isi nke iri na asaa malitere, o bu otu n'ime ndi mmuo ozi ahụ ndi wusara ihe otiti asaa ikpeazu bjara igwa Jon banyere ikpe nwanji akwuna Rome.

Otu n'ime ndi mmuo ozi asaa ahụ ndi ji efere asaa ahụ bjara gwa m okwu, si m, Bia n'ebe a; aga m egosi gi ikpe nke nnukwu akwuna ahụ nke nokwasiri n'elu otutu mmiri: onye ndi eze nke uwa na ya kwara iko, e mekwara ka ndi bi n'uwa nuo mmanya nke ikwa iko ya wee buru ndi anuruma. Mkpughe 17:1, 2.

N'etiti ndi Millerite, okwu ahụ bu gbasara Rom nke ndi ogo mmuo na Rom nke ndi popu, ma n'ogwugwu ya o bu gbasara njiko ugboro atọ ahụ. Di nnoo ka o si mata nke oma ike atọ ndi ahụ n'isi nke iri na abuo na nke iri na atọ, otu a kwa ka o si mata nwanji ahụ nke isi nke iri na asaa nke oma dika ochichi ndi popu.

"A kowara nwanji ahụ [Babilon] nke Mkpughe 17 di ka onye 'e ji akwaodo ododo bara bara na uhie uhie yi, e jikwa olaedo na nkume di oké onu ahia na pearl choo ya mma, o nwere iko olaedo n'aka ya nke juputara n'ihe aru na adighi ocha: ... e dekwara aha n'egedege ihu ya, 'The Omimi, Babilon Ukwu ahụ, nne ndi akwuna.'" Onye-amuma ahụ kwuru, si: 'Ahuru m nwanji ahụ ka o na-anubiga mmanya oké n'obara ndi nsọ na n'obara ndi e gburu n'ihia Jizos.' A kowakwara Babilon ozọ di ka 'obodo ukwu ahụ, nke na-achi ndi eze nke uwa.' Mkpughe 17:4-6, 18. Ike ahụ nke ruo otutu nari afo jigidere ndi eze nke Krisendom n'okpuru ochichi aka ike bu Rom." The Great Controversy, 382.

Ya mere, olee mgbe akuko amuma nke e gosiputara n'isi nke iri na asaa na-amalite?

Ya mere, o buuru m n'ime Mmuo gaa n'ozara: m wee hu nwaanyi ka o nokwasiri n'elu anu ohia na-acha uhie uhie, nke juputara n'aha nkwulu, nke nwere isi asaa na mpi iri. E jikwa uwe ododo ochichiri na uwe uhie choo nwaanyi ahụ mma, e wee jiri ola-edo na nkume ndi di oké onu ahia na pearl choo ya mma, o nwekwara iko ola-edo n'aka ya, nke juputara n'ihe aru na unyi nke ikwa iko ya: E dekwara aha n'egedege ihu ya, NZUZO, BABILON UKWU AHU, NNE NDI AKWA IKO NA NKE IHE ARU NKE UWA. Ahukwara m nwaanyi ahụ ka onubiga mmanya oké n'obara ndi nsọ na n'obara ndi ama Jisos nwuru n'ihia ya: ma mgbe m huru ya, o juru m nnoo anya n'oke ijuanya. Mkpughe 17:3-6.

Ka Jon wee hu nwanji ahụ, e buru ya n'amuma banye n'ozara, nke Jon n'onwe ya akowalari n'isi nke iri na abuo, ya na ndi ama abuo ahụ, dika afo otu puku na nari abuo na iri isii nke ochichi popu.

Nwanyị ahu wee gbaga n'ọzara, ebe o nwere otu ebe Chineke kwadebere nye ya, ka ha wee ụzọ ya nri n'ebe ahu ụbọchị otu puku na narị abụọ na iri isii.... E nyekwara nwanyị ahu nku abụọ nke nnukwu ugo, ka o wee fee banye n'ọzara, n'ebe ya, ebe a na-azụ ya nri ruo otu oge, na oge dị iche iche, na ọkara oge, pụọ n'ihu agwọ ahu. Mkpughe 12:6, 14.

E bufere Jọn n'amụma n'ime oge ọzara, ma amaokwu nke atọ gaa n'ihu na-akọwapụta kpomkwem ebe e butere Jọn n'ime puku afọ otu narị abụọ na iri isii ahu, n'ihị na nwanyị ahu ewerela ọbara nke mkpagbu wee nūọ ruo n'ịnubiga mmanya ókè, ọ burụkwala “nne nke ndị akwuna.” E butere Jọn n'ogwugwu oge ọzara ahu, n'ihị na nwanyị ahu ewerela ọbara nke mkpagbu nūọ, ụka ndị Protestant amalitelari ilaghachi n'ime ogige ya ma buru umu ya ndi inyom, n'ihị na a kowara ya n'oge ahu dika “nne nke ndi akwuna.” O nweelari umu ndi inyom. Àmà Jọn n'isi nke iri na asaa malitere n'afọ 1798, dika otu akukọ ihe mere eme amuma ahu nke nochiri anya anu ohia ahu n'ime Daniel iri na otu na onye amuma ugha ahu n'ime Mkpughe iri na atọ malitekpara.

Dika ọ dikwa n'akara amuma abụọ ndi ọzọ, mgbe isi nke iri na asaa gwuchara, isi nke iri na asatọ na-akọwaputa ozi nke oge ahu. Akara amuma atọ, otu maka nke ọ bula n'ime njikọ nke akukọ atọ ahu. A na-egosi ha niile n'otu usoro akukọ ihe mere eme ahu, nke malitere n'afọ 1798 ma na-aga n'ihu ruo na mmechi nke oge ebere, ha atokwa na-emesi ozi ido aka ná ntị ikpeazu ike.

Mbadamba Habakuk na-ekwu maka isiokwu nke Mkpughe iri na asaa n'uzọ sara mbara nke ukwu, ya mere, aga m ugbu a iga ozugbo na ilu ahu nke a na-anochi anya n'isi nke na-akowa alaeze asatọ nke amuma Akwukwọ Nso.

Ma lee, nke a bu uche nke nwere amamihe. Isi asaa ahu bu ugwu asaa, nke nwanyị ahu nokwasiri n'elu ha. E nwekwara ndi eze asaa: ise adaala, otu di ugbu a, nke ọzọ abatabeghikwa; ma mgbe ọ biara, ọ ghaghị ino obere oge. Ma anu ohia ahu nke diriri adi, ma ọ dighi ugbu a, obuna ya onwe ya bu nke asatọ, ma burukwa nke ndi asaa ahu, ọ na-alakwa n'iyi. Mkpughe 17:9–11.

Daniel gwara Nebukadneza, “Gị onwe gị bu isi olaedo a.”

Ma ebe ọ bula umu mmadu bi, o tinyewo anu ohia nke ubi na nnunu nke eluigwe n'aka gi, meekwa gi onye na-achị ha niile. Gị onwe gị bu isi olaedo a. Daniel 2:38.

Daniel gwakwara Nebukadneza si, “Gị onwe gị, eze, bu eze nke ndi eze.”

Gị, eze, bu eze nke ndi eze: n'ihị na Chineke nke eluigwe enyewo gi alaeze, ike, ume, na ebube. Daniel 2:37.

Nebukadneza bu “isi” ahu, ọ bukwara eze, ma ọ bu eze nke ndi eze n'ihị na ọ nochiri anya nke mbu n'ime alaeze ndi ahu a nochiri anya ha n'ihe oyiya ahu. Nebukadneza bu eze ahu e ji olaedo nochite anya ya, alaeze ndi ọzọ na ndi eze ndi ọzọ ga-abukwa ndi a ga-eji ola ndi ọzọ di n'ihe oyiya ahu nochite anya ha, ma Nebukadneza bu onye mbu, ya mere ọ bu eze nke ndi eze. Okwa ọzọ nke anyi agaghị atule ugbu a bu na alaeze Babilon nochiri anya alaeze ahu nke na-achọ ime ka ọ di ka Kraịst adigboroja, bu onye bu ezi Eze nke ndi eze.

Ná mmalite nke àmà Aizaja banyere amuma afọ puku abuo na nari ise na iri abuo na iri abuo ahụ (ugboro asaa nke Levitikos iri abuo na isii), Aizaja na-akowa ndi eze dika isi.

N'ih i na isi Siria bu Damaskos, isi Damaskos bu kwa Rezin; ma n'ime afọ iri isii na ise, a ga-akurisi Efraim, ka o ghara ibukwa ndi mmadu. Isi Efraim bu kwa Sameria, isi Sameria bu kwa nwa Remalaja. O bu ru na unu ekweghi, n'ezikwu, a gaghi eme ka unu guzosie ike. Aizaya 7:7, 8.

Aizaya na-eweputa naani ebe mmalite maka oge abuo ahụ nke puku afọ abuo na nari ise na iri abuo megide alaeze ugwu nke Sameria na alaeze ndida nke Juda, ma ka o na-eme nke a, o na-aganye ndi amà abuo na isi obodo nke mba bu isi ya, nakwa na eze bu isi nke isi obodo ahụ. "Isi" bu eze na alaeze. N'ime Mkpughe, a na-ebulikwa otu ahiri amuma ahụ dika e si mee n'ime Daniel.

Ya mere, mgbe a kpogara Jon gaa n'afọ 1798 ma gosiputaara ya ilu ahụ nke na-akowaputa na e nwere "isi" asaa, o na-amata na e nwere alaeze asaa. E mesia gwa ya na ise n'ime isi ndi ahụ ma o bu alaeze ndi ahụ adalawo. N'afọ 1798, alaeze nke ise n'amuma Akwukwo Nso ka dara oheru, ebe o natara onyà na-egbu egbu nke a ga-emesia gwọ.

A gwara Jon, onye guzo n'akuko ihe mere eme nke oge ogwugwu n'afọ 1798, na otu n'ime isi ndi ahụ "di." Alaeze nke isii nke amuma Akwukwo Nso malitere n'afọ 1798; ya mere, mgbe e bufere Jon n'amuma gaa n'afọ 1798, alaeze nke di n'oge ahụ bu United States, a gwakwara ya ozọ na alaeze nke asaa ka no n'odinihu n'ihe gbasara afọ 1798, n'ih i na o biabeghi. Alaeze nke asaa ahụ nke ka no n'odinihu n'ihe gbasara afọ 1798 bu United Nations, ndi e ji ndi eze iri nochite anya ha, ma ha bu kwa isiokwu nke Mkpughe iri na asaa. Ma e nwekwara nke asato, onye sitere na asaa ahụ. Rom na-aputa mgbe niile dika nke asato, o bu kwa nke sitere na asaa ahụ.

E nwere otutu ihe a ga-ekwu banyere ihe ndi di n'isi nke iri na asaa, ma anyi na-akowaputa naani alaeze asato nke amuma Akwukwo Nso nke e sere n'isi nke iri na asaa, ka anyi wee hu otu nghota Millerite banyere alaeze anọ si kwekọ na alaeze asato nke Mkpughe iri na asaa.

Anyi ga-atule nke a n'isiokwu na-esonu.